

حجم جمعیت به قدری زیاد بود که حتی عوامل صداوسیما برای رساندن نوار به نقلیه نمی توانند از واحد سیار خارج شوند و این کار به سختی صورت می گیرد. سیل جمعیت اجازه نمی دهد کریمی خودش را از میان جمعیت به جایگاه گزارش برساند. او و محمد هاشمی، مدیر وقت صداوسیما با هلی کوپتر راهی محل دفن می شوند

روایتی از پوشش رادیو تلویزیونی مراسم تشییع پیکر امام خمینی (ره)

قاب قیامت

جلسه اضطراری در ساختمان جام جم

شب قبل از تشییع، حسین پاکدل، مدیر وقت پخش تلویزیون با حضور مدیران صدا و سیما، مجری ها، شاعران، گویندگان و... جلسه ای برای هماهنگی مسائل پوشش تصویری مراسم تشییع تشکیل می دهد. در این جلسه پاکدل محمود کریمی علویچه را به عنوان مجری مراسم تشییع انتخاب می کند. کریمی ترجیح می دهد خاطره تلخ رحلت امام با صدای او در ذهن مردم نماند، اما اصرار مدیران او را مجبور می کند بپذیرد. حسین پاکدل پخش برنامه در این مناسبت را سخت ترین کار می داند، چون تصویر مرتبطی وجود نداشته است. شبکه های یک و دو با ادغام در هم، گروهی عملیاتی تشکیل می دهند تا با توجه به وسعت کار، همه چیز به خوبی پوشش داده شود.

ساعت ۵ با مبادا تصمیم قطعی گرفته می شود که برنامه ها با قرآن شروع شود. صبح یکشنبه ۱۴ خرداد ۱۳۶۸ قبل از خبر هفت صبح، قرآن پخش می شود. مسؤولان تلویزیون تصمیم می گیرند با این کار به نوعی مردم را آماده شنیدن خبر کنند. یکشنبه ها شیفت خبری محمدرضا حیاتی است و آن روز هم به استودیوی خبر می رود. اول قرار می شود مرحوم قاسم افشار خبر را بخواند، اما می گوید نمی تواند و قدرت خواندن خبر را ندارد. یکی از مدیران رادیو تلفنی متن پیام را از مرحوم حاج احمد خمینی می گیرد و سه دقیقه مانده به هفت، متن خبر را می دهد دست حیاتی و او هم بدون این که خبر را مرور کند، با صدایی لرزان می خواند: «روح خدا به ملکوت اعلی پیوست». متن بیانیه از دفتر امام آمده و احتیاجی به تنظیم دوباره ندارد. ایران تا پایان هفته تعطیل و به مدت ۴۰ روز عزای عمومی اعلام می شود. از همان لحظه هزاران نفر راهی جماران می شوند و با عبور از موانع حفاظتی به سمت خانه امام و بیمارستان می روند. محافظان از مردم می خواهند به خانه ها برگردند و از رادیو و تلویزیون برنامه تشییع و تدفین را پیگیری کنند.

مستقیم از قیامت

آیین وداع با امام ۱۵ خرداد در مصلای برگزار می شود و فردای آن روز مراسم تشییع در بهشت زهرا (س) قیامت می شود. در یک اتفاق بی سابقه در تلویزیون، ۲۵ گروه فیلمبرداری در سراسر مسیر، از بیت امام در جماران تا بهشت زهرا (س) برای پوشش مراسم مستقر می شوند. از صبح همان روز بعضی فیلمبردارها مثل محمد اقتصاد با

هینریشلر، گوینده رادیوی اتریش یک شب قبل از مراسم تشییع پیکر امام در گزارش رادیویی اش گفت: «صدها هزار نفر چند ساعت است که در مصلای شمال تهران اجتماع کرده اند تا در مراسم باشکوه سوگواران شرکت کنند. ایران مدت هاست که چنین اجتماعی را به خود ندیده است. سوگواران از همه جای کشور به تهران آمده اند. به حدی که مساله خواب و خوراک آنها مشکل شده است. مسؤولان سعی می کنند برای صدها هزار سوگوار که به تهران آمده اند جا و مکان تهیه کرده و غذایسانی به آنها را منظم کنند...». هینریشلر هنوز مراسم فردا را ندیده بود. مراسمی قیامت گونه که میلیون ها نفر را در بیابان های بهشت زهرا (س) پراکنده کرده بود. مراسمی که هنوز آن را یکی از ماندگارترین و پرجمعیت ترین آیین های تشییع در تاریخ می دانند. ثبت و پخش زنده و مستقیم این لحظه های ماندگار در تلویزیون و رادیو جزئیاتی دارد که هنوز خواندنی است.

آماده شود و کشور دچار بی نظمی نشود و اعلان فوت را به پس فردا موکول کنند؛ یعنی پس از انتخاب رهبر جدید و برگشت نمایندگان خبرگان به شهرها. اما فرزند امام نمی پذیرد و می گوید: «بیت امام همیشه با مردم رو راست بوده و اطلاع غلط به مردم نداده. در این مورد هم در اولین فرصت باید خبر فوت امام به مردم رسانده شود.» (منبع: imam-khomeini.ir)

روح خدا به ملکوت اعلی پیوست

از ۱۳ خرداد کم کم و تقریباً همه عوامل اصلی رادیو و تلویزیون اطلاع پیدا می کنند که اتفاق بدی افتاده است. نیمه شب شنبه عوامل صدا در پخش رادیو جمع می شوند. حوالی ساعت ۳ با مبادا یکشنبه مواد لازم برای برنامه سازی با موقعیت اضطراری آماده می شود. هیچ کس حال و روز خوبی ندارد و حوالی

و با ماساژ قلبی و تنفس مصنوعی دوباره قلب به کار می افتد. ساعت ۹ شب تلویزیون وضعیت نگران کننده امام را به مردم اطلاع می دهد. ساعت ۲۲:۲۰ امام رحلت می کند. در فاصله ای که خبرهای بدی از بیمارستان به بیت امام می رسد، مسؤولان کشوری درباره کیفیت اعلان خبر و برنامه های اداره کشور و انتخاب رهبری و... مشورت می کنند. محمد هاشمی رفسنجانی، رئیس وقت صداوسیما، فوت امام را به محمدعلی ایزدی، مدیرکل امور سیاسی و مدیرکل خبر و دکتر زورق، معاون سیاسی سازمان اطلاع می دهد و آنها هم به بیت امام می روند و برای اعلام خبر فوت امام منتظر تصمیم سران قوا می مانند. آیت... هاشمی رفسنجانی به حاج احمد خمینی پیشنهاد می دهد خبر فوت امام را با تاخیر به مردم برسانند تا تدارک لازم برای برگزاری مراسم

داستان از ۲۸ اردیبهشت ۱۳۶۸ شروع می شود؛ از روزی که معاینه ها و بررسی های گروه پزشکی، دو زخم را در معده امام نشان می دهد. مشخصات زخم ها حکایت از احتمال وجود بیماری بدخیمی دارد. پنج روز بعد، صبح دوم خرداد، امام یک عمل جراحی دو ساعته را پشت سر می گذارد و ساعت ۲ بعد از ظهر همان روز مردم برای اولین بار در جریان بیماری قرار می گیرند. متنی از اخبار رادیو برای مردم خوانده می شود مبنی بر این که امام در پی خونریزی گوارشی عمل جراحی موفقی را پشت سر گذاشته و حال ایشان رضایت بخش است. در این اطلاعیه چیزی از نوع بیماری امام گفته نمی شود و گذشته از آن، حال امام در آن موقع خوب و رضایت بخش است. نوسانات احوال جسمانی امام تا ۱۲ خرداد ادامه دارد و حدود ساعت سه بعد از ظهر قلب امام می ایستد

تشییع قرن به روایت آمار و اعداد

۳۰۰۰ دقیقه

لسانی، سرپرست گروه های فیلمبرداری مراسم تشییع می گوید سه هزار دقیقه فیلم ۱۶ و ۳۵ میلی متری ضبط شده و برای اولین بار با نصب یک دستگاه استودیوی کم از درون هلی کوپتر تصویربرداری کرده اند.

محمود فلاح، مدیرکل تولید وقت سیما، مدیر پشتیبانی فنی اسبق سیما و تهیه کننده «مختارنامه» می گوید مراسم تشییع ۲۱ دوربین ضبط و پخش شده و بعضی فیلمبردارها در سه هلی کوپتر برای پخش مراسم مشغول کار بوده اند.

۲۱ دوربین

۱۷۰۰ خبر

مدیرکل واحد مرکزی خبر در زمان رحلت امام می گوید ظرف ۱۰ روز اول، حجم کار واحد مرکزی خبر دو برابر شد. ۱۷۰۰ عنوان خبر مکتوب، ۲۰۰ مورد گزارش رادیویی و ۱۰۰ گزارش تصویری مازاد بر میزان کار عادی دفاتر خارج از کشور تولید و ارسال و پخش شده است.

۲۰ ساعت

پخش زنده مراسم تشییع از ساعت هفت صبح شروع شد و ۲۰ ساعت به صورت زنده ادامه پیدا کرد. اتفاقی که در تاریخ تلویزیون بی سابقه بود. در آن زمان پخش زنده به اندازه فعلی امکان پذیر نبود و این سختی ماجرا را دو چندان می کرد.